

Konkrete råd og innspill til Næringsminister Jan Christian Vestre om hvordan Norge kan få flere gründere og oppstartsbedrifter

Onsdag 13. mars 2024 ble det gjennomført et kort digitalt treff for å samle innspill fra gründere og medhjelpere i Kristiansandsregionen. Arrangører var Bølgen bærekraftsenter og Innoventus Sør, og i det følgende kommer en oppsummering av utfordringer og løsninger som ble løftet av deltakerne i møtet:

Tidligfase

Innovasjon Norges skjemaer er alt for omstendelige, man bruker lang tid på å både forstå og skrive/fylle ut søknaden, og med små beløp i tilskudd sitter man kanskje ikke igjen med annet enn en liten timelønn for skrivningen.

Enklere skjema for små tilskudd

Det er mangelfull rådgivning og veiledning underveis i søknadsprosesser. I stedet for å gi avslag når en søknad mangler info eller har svakheter, burde Innovasjon Norge eller medhjelpere kunne gi råd og hjelpe gründere til å fylle ut eller levere i tråd med krav til innhold. Rigide regler og kriterier fører til at søknader som «ikke passer i skjemaet» blir avvist. Innovasjon og omstilling passer ikke alltid inn i et skjema, og alle bedrifter og innovasjonsprosjekter passer ikke i samme lest. F.eks. kan oppstartstilskudd 1 ikke brukes til patentering eller beskytte IP, noen ganger er det helt essensielt å søke patent tidlig, blant annet for å få investorer. Det burde være mulig å bruke midler fra oppstartstilskudd 1 til patentering.

 Mer fleksible søknadsskjema, rådgivere Innovasjon Norge må ha fullmakter til å godkjenne «avvik» og tilpasninger

 Tilgang på mer hjelp og rådgivning underveis i søknadsprosess.

Innovasjon Norge må ha respekt for gründerne. Noen har opplevd uhøflig avvisning. Noen har opplevd at saksbehandling har tatt for lang tid og dermed hindret fremdrift. Man kan også få opplevelsen av at alle kilder skal være tømt før du kan kvalifisere som gründer: Ta opp privat lån, ta pant i familiens hus, si opp jobben: For mange er en soft oppstart riktig –dette bør ikke være en hindring for å få oppstartstilskudd. En god ide er en god ide, og en god gründer tar vare på både familien og andre samfunnsforpliktelser. Å legge til rette for soft oppstart kan også appellere til nye grupper gründerne.

 Oppstartstilskudd bør ikke ha for rigide krav

NAVs ordning om dagpenger under etablering er en god ordning som gjør at en gründer kan overleve og ha et mer normalt liv i en krevende oppstartsfase.

Ordningen kunne utvides til å bli en gründer-ordning, uavhengig av om man er arbeidsløs eller har andre utfordringer med å komme på arbeidsmarkedet: et gründer-stipend.

💡 Etablere gründer-stipend ala NAVs dagpenger under etablering

Ikke alle gründerne har mulighet til å snakke med Innovasjon Norge på vanlige åpningstider. Er du i oppstartsfase og har en annen jobb ved siden av, kan det være vanskelig å få tilstrekkelig tid til å utvikle bedrift og gjøre nødvendige avklaringer på dagtid.

💡 Lengre åpningstid rådgivning Innovasjon Norge

Bedriftenes behov kan endre seg underveis i et utviklingsløp. En bedrift har opplevd å bli «tvunget» til å ta ut lønn fra selskapet under kommersialiseringsfasen selv om dette ikke gagnet selskapet: De ønsket heller å bruke pengene på produktutvikling, men dette passet ikke med innvilget tilskudd. Her går det alltid an å trikse til med pengestrømmer, men ærlighet må lønne seg og endringer vil forekomme i innovasjons- og utviklingsprosjekter.

💡 Innovasjon Norge må kunne godkjenne endringer og ha enkel prosess for dette

Et tidlig og tydelig nei kan også være verdifullt. Ha likevel respekt for gründerne, her er det lagt ned tid og ressurser. Sørg for at du har forstått gründer-ideen riktig før du gir avslag. Avslag bør alltid gis med en begrunnelse.

💡 Gi alle tid til avklaring. Gi alltid begrunnelse når avslag.

Vekstfase

I vekstfase blir fleksibilitet i tilskudd enda viktigere. Å tilpasse fremdrift og vekst til skjema eller kriterier, er ikke nødvendigvis lurt. En bedrift har opplevd at rigide krav fra Innovasjon Norge har ført til nedskalering av utviklingen (grunnet krav om kundeinnsats i meget stor innovasjonskontrakt) og nedskaleringen har også ført til at produksjonen er flyttet utenlands (pga. pris og trangere budsjetter). Flexibilitet er veldig viktig når en bedrift slår gjennom og får anledning til å tenke virkelig stort!

💡 Innovasjon Norge må kunne godkjenne avvik og endringer og ha enkel prosess for dette

Gründer kan ha avtaler med kunder, skriftlige avtaler om fremtidig kjøp -dersom du vil benytte deg av vekstgarantifondet (sammen med bank) blir du stoppet -det passer ikke i skjemaet pga. krav om omsetning (som da lå noe inn i fremtid i kontrakt)..

💡 Mer fleksible løsninger og kriterier, avvik må kunne godkjennes

Vi etterlyser løsninger for bedrifter (med gode ideer som Innovasjon Norge tror på) som ikke klarer å komme opp med matching-kapital. Man kan ikke regne ubetalt egeninnsats inn som delfinansiering i innovasjon Norge prosjekter, det burde være mulig.

💡 Godkjenne egeninnsats og egne timer også i vekstfase.

Arbeidsgiveravgift og forhøyet arbeidsgiveravgift blir en betydelig belastning for oppstartsbedrifter som har behov for å skaffe teknologer eller andre høyt utdannede ansatte i vekstfase.

💡 Ingen arbeidsgiveravgift i etableringsfase, ingen forhøyet arbeidsgiveravgift

Det finnes støtteordninger, tilskudd og utviklingstilskudd, men når en bedrift er ferdig utviklet og virkelig skal ut i verden, er det begrenset med finansiering og rådgiving på plass.

💡 Skaleringstilskudd, bedre utviklet rådgivning for skaleringsbedrifter.

Rapportering av gjennomført arbeid må gjøres enklere. Hvis man kan få førerkort ved å krysse på flervalgstest, kan vi gjøre rapporteringen på offentlige tilskudd enklere? Dette bør ikke være en grundig kontroll, legg heller opp til stikkprøver.

💡 Forenkling av rapportering

Gründere trenger et mangfold av investeringskilder for at vi skal lykkes med et mangfold av nye bedrifter. Det er vanskelig å mobilisere nye engler og investorer. Bedrifter og personer som investerer i andre bedrifter bør få skattefordeler av å ta slik risiko.

💡 Skattefordel (ala gave til frivillige organisasjoner) til bedrifter og privatpersoner som investerer i start-ups.

Det er ofte meget høy risiko forbundet med å utvikle og investere i oppstartsbedrifter. Det burde finnes en bedre måte å dele risiko mellom aktører, gjerne et offentlig garantiordning eller risikoavlastningsfond som kunne dele risiko med engler, ventures, banker og investorer for at det skal bli lettere å ta risiko.

💡 Risikoavlastningsfond

Ulike ordninger bør ikke bli hindringer for hverandre. Igjen etterlyses fleksibilitet og muligheter for tilpasning. Et eksempel er skattefunn og tilskudd til utvikling og ulike regler for oppstart av utvikling (IN: får ikke tilskudd hvis utviklingen er igangsatt).

💡 Fleksibilitet og enkle endringsmuligheter underveis

Bærekraft og grønn omstilling

Det bør gjøres lettere å avklare om en gründeridé er bærekraftig. I dag er definisjonene og kravene diffuse. Samtidig bør ikke komplisert bærekrafts-vurdering komme i veien for enkle søknader og rask utvikling -som også er viktig for å få opp farten på grønn omstilling. For å få dette raskt, lærerikt og enkelt kan det lages en monitor som avgjør om bedriften er bærekraftig og dermed kvalifiserer til IN-behandling. En slik monitor kan også benyttes av andre offentlige (regionale og lokale) tilskuddsordninger for å sikre at penger som det offentlige deler ut, brukes på en måte som sikrer klima og miljø.

💡 Bærekrafts-monitor (scoring)

Ikke all bærekraft og grønn omstilling innebærer innovasjon eller teknologiutvikling. Dersom Innovasjon Norge skal spille en rolle for grønn omstilling, bør man se på et eget omstillingstilskudd for omlegging til ny kompetanse, nye forretningsmodeller, nye produksjonslinjer og nye produkter og tjenester.

💡 Egen ordning for tilskudd til grønn omstilling

Sirkulærøkonomi må gjøres mer attraktivt, både som egen forretningsidé og som en overgang fra lineære forretningsideer til sirkulære løsninger. Sirkulære løsninger krever ofte samarbeid, og samarbeid er tidkrevende og tar tid.

💡 Fjerne eller redusere moms på ombruk, gjenbruk, reparasjoner.

💡 Egen ordning for tilskudd til sirkulære samarbeidsprosjekter mellom bedrifter

EUs regulering skjerper innsatsen på bærekraft, mens USA har store pakker med incentiver for omstilling. Norge bør se på flere incentiver -som sammen med regulering kan det bli en sterk kraft som også skaper muligheter for grønne start-ups, og som også kan gjøre det mer lukrativt for investorer å satse på grønne gründere.

Annet:

Når midler til regionalt forskningsfond blir tatt bort, trengs det andre regionale kilder til finansiering.

Vurdere små inspirasjons-stipender til studenter for å starte egen bedrift (10.000,- el.l.)

Noen regioner får mer støtte fra innovasjon Norge, og den kan være fordi de har mer og bedre oppstartsbedrifter eller at det er forskjellig praksis på behandling av søknader. Bør være lik praksis over hele landet.

Økte midler til inkubatorer og andre hjelpere i virkemiddelapparatet.

Norges tolkning av statsstøtteregulativet virker å være streng, f eks så blir ofte støttegraden fra innovasjon Norge prosjekter 45% og da kan man ikke samordne med skattefunn for eksempel hvis det er eksperimentell utvikling, men det er noen unntak hvis det er samarbeidsprosjekter. Forslaget er at innovasjon Norge ser på tolkingen av EUs statsstøtte regulativ og også gir om samarbeidsmuligheten som er vanskelig å finne ut av i dag.

Skattefunnstøtten bør økes

—

Punktene over er en oppsummering av innspill fra følgende gründere:

Mads Bjornenak, ECO Trawl AS
Rune Alexander Laursen, Paral Dynamics AS
Birgith Rosseland, Always Cargo AS
Stian Rønvåg, Frendely AS
Katja von Krogh, Frendely AS
Asle Bjorvatn, Frendely AS
Alex Hart, Frendely AS
Stian Vemmestad, Frendely AS
Eva Cathrine Skuthe, Oripatch AS
Tarjei Jespersen, Elstall AS
Solveig Nilsen, Bølgen bærekraftsenter/Bærekraft Kristiansand AS
Ranveig Stalsberg, Innoventus Sør AS
Siri Urdal, Driv Agder